

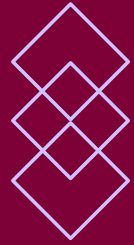
Himmeli^{3/2025}

Ruotsinsuomalainen seurakuntalehti
Sverigefinskt församlingsblad

Jouluperinteitä

–

Jultraditioner

Taivaallinen himmeli ja muuta jouluperinteitä

Himmelsk halmmobil och
andra jultraditioner

s. 4–7

Tutustu uusiin virsiehdotuksiin

Nya psalmförslag provsungs
s. 11–12

Ruotsin
kirkko

Toimitus/ Redaktion Himmeli

Ruotsin kirkon ruotsinsuomalainen seurakuntalehti.
Sverigefinskt församlingsblad
ges ut av Svenska kyrkan.

Toimituskunta/Redaktionsråd
Anna Hellström, Eeva-Liisa
Kettunen, Manne Mali, Kristiina
Ruuti, Anna Toivonen

Taitto/Grafisk form
New Normal

Omslag/Kansikuva
Alex Giacomini/Ikon,
Lena Maximova/iStock

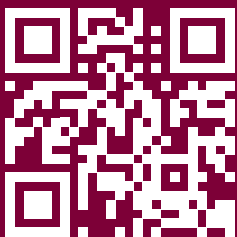
Foto: Kelli McClintock/Unsplash

Käytämme QR-koodeja

Skannaa QR-koodi puheli-
mellasi tai tabletillasi. Näin
pääset verkkosivulle, joka
on liitetty artikkeliin.

Vi använder QR-koder

Skanna QR-koden med din
mobil eller surfplatta, så
kommer du till den webbsida
som är kopplad till artikeln.

Rukousnetti

Kirjoita rukous omin sanoin, ja suomeksi jos
haluat. Ruotsin kirkon rukousnetin löydät
osoitteesta svenskakyrkan.se/be.

Sivustolla voit myös sytyttää virtuaalisen
kynttilän, johon voit liittää rukouksen tai
muistosanoja. Kynttilän ja rukouksen voit
lähettää haluamaasi kirkkoon.

Bönwebben

På svenskakyrkan.se/be kan du skriva din
egen bön på valfritt språk. Där kan du också
tända ett virtuellt ljus och skriva minnesord
till den eller dom du tänker på. Ljuset kan du
skicka till valfri kyrka.

Tilaa ilmaisia Himmeli-lehtiä

Laatulehtiä, joissa lukemista sinulle ja ystäville!

- Joulukalenteri – se perinteinen
- Sotatrauma – Anna Takanen ja sotalapset
- Hyvän elämän avaimet – eksistentiaalinen terveys ja hyvinvointi
- Lapset ja lapsuus – seurakunnan tehtävä

Beställ Himmeli- tidningar gratis

Kvalitetstidning till dig själv eller dina vänner!

- Traditionell jul
- Krigstrauma – Anna Takanen och krigsbarnen
- Nycklar till ett gott liv – existentiell hälsa
- Barn och barndom – församlingens roll

Tilaa ilmaiseksi Ruotsin
kirkon verkkokaupasta!

Beställ gratis från Svenska
kyrkans webbshop!

Jokaisen oma ja erityinen joulu

Tarinat elävät kauemmin kuin ihmiset. Joulun tarinaakin on kerrottu vuosisatoja. Kertojat ovat vaihtuneet, mutta tarinan sisältö on pysynyt samana ja edelleen ajankohtaisena. Ensimmäisenä jouluna sen aikaisen maailman valtias Augustus oli lopettanut vuosikymmenet kalvaneet sisällissodat. Keisari oli pystyttänyt kauniin, korkokuvien koristellun rauhan alttarin. Kaikkialla ei kuitenkaan oltu tyytyväisiä Rooman ylivaltaan. Kun Luukas kirjoitti evankeliuminsa, Jeesus oli kuollut roomalaisten ristiinnaulitsemana ja juutalaisten kapina Roomaa vastaan oli päättynyt Jerusalemin hävitykseen. Luukas päättää tarinansa sanoihin ”Kunnia korkeuksien Jumalalle ja rauha maan päällä ihmisille, joita hän rakastaa.” (Luuk. 2:14 UT2020 mukaan).

Taivaallisen viestin ytimenä tänäkin jouluna on konkreettisesti rauha maan päällä. Kristinuskon rauhan uskonto.

Jokainen luo omaa tarinaansa joulusta. Siitä ovat kertoneet kirkon rakentajat, alttaritaulujen ja maalausten, kattokruunujen ja veistosten luoja. Jo 300 vuotta sitten joulun tarinaa kerrottiin suomen kielellä kuninkaannin vieressä keskellä Tukholmaa. Joulukuun 19. päivänä 1725 Tukholman suomalainen kirkko vihittiin käyttöön.

Meidän jokaisen jouluun kuuluu jotain omaa ja erityistä. On vaikea kuvitella, että kaikissa maailman kodeissa joulua vietettäisiin samanlaisesti. Monin tavoin koristamme itsemme joulunviettoon: adventtikyntteliköt, ulkovalot, joulusauna, piparkakut, lanttulaatikat, joululaulut, joulurauhan julistaminen koko maailmalle Suomen Turusta.

Voit myös kokeilla taivaallisen himmelin rakentamista. Jos et löydä olkia, niin käytä vaikka mehupillejä.

Jokainen sukupolvi haluaa kuulla tai kertoa joulun tarinaa omalla tavallaan. Tarinoita jaetaan, kun tullaan yhteen. Tänä päivänä meidän tehtävämme on pitää joulun tarina elävänä ja ajankohtaisena.

”Tänä päivänä meidän tehtävämme on pitää joulun tarina elävänä ja ajankohtaisena.”

Joulumieli voi syntyä pienistä hetkistä, esimerkiksi nähdä lapsi avaamassa pakettia, kuunnella vanhuksen joulumuistoja, laulaa rakas joululaulu tai antaa pikkulinnuille jyyviä ruuaksi.

Joulun tarina ei ole vain sanoja. Kaikkea ei voi selittää. Haluamme kokea joulun myös sisällämme. Riittäisikö silloin hiljentymisen tähtitaivaan alla tai jouluseimen äärellä?

”Näin lepää, lapsi, seimessä, vain oljilla ja köyhänä. On poissa loisto, mahtavuus, ja salattu on kuninkuus.” Virsi 125:11. Rauhaistaa joulua!

Manne Mali

Julen är personlig och unik

Berättelser lever längre än människor. Berättelsen om julen har förts vidare i flera århundraden. Berättarna har kommit och gått, men budskapet har förblivit detsamma och är fortfarande aktuellt. Vid den första julen hade den dåvarande världshärskaren Augustus satt punkt för de inbördeskrig som hade härjat i flera årtionden. Kejsaren hade låtit resa ett vackert fredsaltare smyckat med reliefer. Men alla var inte nöjda med Roms övermakt. När Lukas skrev sitt evangelium hade Jesus dött efter att ha korsfäst av romarna, och judarnas uppror mot Rom hade slutat med Jerusalems förstörelse. Lukas avslutar sin berättelse med orden ”Ära i höjden åt Gud och på jorden fred åt dem han har utvalt.” (Luk. 2:14).

Den konkreta kärnan i det himmelska budskapet är även i jul fred på jorden. Kristendomen är en fredens religion.

Var och en skapar sin egen berättelse om julen. Berättelsen har återgivits av kyrkobyggare och skapare av altartavlor, målningar, ljuskronor och skulpturer. Redan för 300 år sedan berättades berättelsen om julen på finska mitt i Stockholm, intill Kungliga slottet. Den 19 december 1725 invigdes Finska kyrkan i Stockholm.

Allas vår jul förknippas med något personligt och unikt. Det är svårt att tänka sig att julen skulle firas likadant i alla hem världen över. Vi pyntar och förbereder oss på många sätt inför julfirandet: adventsljusstakar, utomhusbelysning, julbastu, pepparkakor, kålotslåda, julsånger, utlysningen av julfred från Åbo i Finland.

Du kan också prova att bygga en himmelsk halmobil. Om du inte hittar några halmstrån kan du använda till exempel sugrör.

Varje generation vill höra eller berätta berättelsen om julen på sitt sätt. Berättelser delas när människor samlas. I dag är vår uppgift att hålla berättelsen om julen levande och aktuell.

”I dag är vår uppgift att hålla berättelsen om julen levande och aktuell.”

Julstämningen kan uppstå i små ögonblick, till exempel när man ser ett barn öppna ett paket, lyssnar på en äldre persons julminnen, sjunger en kär julsång eller matar småfåglar med frön.

Berättelsen om julen är inte bara ord. Allt går inte att förklara. Vi vill också uppleva julen inombords. Kan det då räcka att stanna upp under stjärnhimlen eller framför julkrukan?

”I krukban vilas du ändå på fattigdomens halm och strå. Du kommer ej med prål och prakt fast du har mer än kunglig makt.” Psalm 125:11

Fridfull jul!

Manne Mali

JOULUPERINTEITÄ

Hiljalleen ilmapirrassa pyörivä himmeli luo kotiin rauhaa ja tunnelmaa.

Himmelin som saktat snurrar i luftströmmen skapar frid och stämning i hemmet.

Foto: Lena Maximova/iStock

Taivaallinen himmeli ja muita *jouluperinteitä*

Himmeli on joulukoristeista vanhimpia. Tällä vuosituhannella se on kuitenkin jäänyt massatuotettujen hilujen ja joulukuusen varjoon. Ensimmäiset himmelit tehtiin oljista itse. Nykyisin materiaalina voivat olla pillit tai valmiit rakennussarjat.

Oljista tehty himmeli on Suomessa vanha koriste, mutta se on lähtöisin Keski-Euroopasta. Suomalaisia joulu-perinteitä tutkinut folkloristi FT Merja Leppälahti Turun yliopistosta kirjoittaa, että himmeli tuli ensin Ruotsiin ja löysi sitten tiensä myös Suomeen. Nimi himmeli tulee germaanisten kielten sanasta himmel eli taivas. Se lienee kuitenkin nykyisin yleisempi Suomessa kuin Ruotsissa.

Himmeli koottiin saunan lämmössä

Katosta roikkuva himmeli voi olla yksinkertainen, lasten askarteluun sopiva koriste. Suuret, monikerroksiset himmelit vaativat sorminäppäryyttä ja kärsivällisyyttä.

Suomessa himmelin kokoamisen historiaan liittyy myös sauna. Himmeli koottiin saunassa joulua edeltävän sunnuntain ja maanantain välisenä yönä. Kylpemisen jälkeen saunassa oli lämmintä ja kosteaa, joten olkia oli helpompi

käsittelä. Miksi yöllä? Siksi että agraariyhteiskunnassa päivisin tehtiin töitä. Himmelit voitiin koristella värikkäillä paperisuikaleilla tai kangastilkuilla.

Himmeli ei ollut alkuaan pelkkä joulukoriste, vaan myös taikaesine. Mitä suurempi ja komeampi himmeli oli, sitä parempaa satoa odotettiin.

Oljista on 1930-luvulta lähtien tehty myös tähtiä, enkeleitä ja olkipukkeja. Monissa kouluissa olkikoristeet otettiin käsityöohjelmaan perinteen vaalimiseksi. Olkiketjua, jossa lankaan pujoteltiin vuoroin oljenpätkiä ja paperipaloja, käytettiin ennen kuusenkoristenauhana.

Santa Claus

Nykyisin joulupukki, Santa Claus, on osa joulunviettoa kautta maailman. Suomalaista Korvatunturin joulupukkia pidetään ainoana oikeana pukkina, mistä ruotsalaiset ovat kenties eri mieltä. Suomalaisen joulupukin taustalla ovat vanhan suomalaisen perinteen kulkuehahmot, katolinen pyhä Nikolaus sekä kansainväliset esikuvat. Reformaation jälkeen katoliset tavat häivyttiin ja Englannissa sanottiin Father Christmas.

Joululahjoja on annettu jo paljon ennen kuin joulupukista tuli lahjojen tuoja joskus 1800-luvun lopulla.

Korvatunturin joulupukin teki tunnetuksi Markus Rautio. Hän juonsi Markus-sedän lastentunti -ohjelman Suomen Yleisradiossa vuosina 1926–1956. Vuonna 1927 hän kertoi joulupukin asuvan Korvatunturilla, Lapissa Savukosken kunnassa, aivan Suomen ja Venäjän rajalla. Kun sitten 2000-luvulla myös kirjailija-kuvittaja Mauri Kunnas kertoi Joulupukki-kirjassaan suomalaisesta Korvatunturin joulupukista, lisäsi se joulupukin suosiota. Teoksen käännöksiä on myyty maailmalla yli 1,5 miljoonaa.

Kuusiin tähti ja enkelit

Joulukuuset olivat melko yleisiä Saksassa 1500-luvulla. Mainintoja joulupuusta on jo 1400-luvun alusta. Laajalle levinnyt painettu kuva Lutherin perheestä lisäsi joulukuusen suosiota luterilaisessa kirkossa.

Joulukuuset tulivat Ruotsin aateliston koteihin 1700-luvulla ja talonpoikaiskoteihin 1800-luvulla. Suomalaiskodeissa joulukuusia alkoi olla 1800-luvun alussa. Ensimmäinen varmuudella ajoitettu joulukuusi oli vuonna 1929 Helsingissä. Maaseudulla joulukuusia oli 1880-luvulla etenkin vauraissa varsinaissuomalaisissa kodeissa.

Joulukuusen käyttöä myös vastustettiin. Metsänomistajat olivat huolissaan nuorten kuusten turhasta kaatamisesta. Koristeltu kuusi taas vei taas ajatukset pois joulun todellisesta sanomasta. Sitten keksittiin laittaa kuuseen enkeleitä ja tähti muistuttamaan Betlehemin lapsesta.

Joulurauhan julistus

Suomessa tärkeimpiin kristillisiin jouluperinteisiin kuuluu haudoilla käynti. Adventtina 2024 julkaistun Taloustutkimuksen kyselyn mukaan 69 prosenttia

suomalaisista kävi omaisten haudoilla jouluna.

Toiseksi tärkein perinne on joulurauhan julistus, jota seurataan jouluaattona kello 12 joko paikan päällä Turussa tai television kautta. Joulurauha on julistettu Turussa lähes katkeamattomana perinteenä jo 700 vuoden ajan. Myös SVT välittää tapahtuman suorana lähetyksenä.

Tärkeitä ovat myös joulukeräykset ja Kauneimmat joululaulut -tilaisuudet. Joka kolmas suomalainen kertoi osallistuvansa näihin Suomen Lähetysseuran yli 50 vuotta sitten aloittamiin yhteislaulutilaisuuksiin. Suomalaiset kauneimmat joululaulut ovat soineet yhtä kauan myös Ruotsin kirkossa.

Neljä kynttilää adventtiin

Adventtikynttilät ovat Ruotsissa itsestäänselvyys, mutta Suomessa ne yleistyivät vähitellen. Erstan kirkossa Tukholmassa sytytettiin todennäköisesti ensimmäiset kynttilät osoituksena adventin ajan alkamisesta vuonna 1872. Ensin sytytettiin kuusentynttilöitä, sittemmin neljä kynttilää, yksi jokaiselle adventtisunnuntaille.

Sähköisen adventtikynttelikön keksivät Philipsillä 1930-luvulla työskennelleet Oscar Andersson ja Werner Simonsson. Siitä on tullut ruotsalainen vientituote, jota myydään vuosittain satojatuhansia, muun muassa Saksaan, Sveitsiin, Yhdysvaltoihin ja Suomeen.

Kaj Aalto

Oljista tehtiin himmeleitä ja olkipukkeja.

Halm fanns det gott om i jordbruks-samhället. En halmbock har blivit en klassisk julpyrdnad.

Foto: Gustaf Hellsing/Ikon

Lähteitä:

- Merja Leppälahti: Perinnejoulu. Käsikirja kaikille SKS 2019
- Isoaidin juhlat. Tapoja ja tarjoomuksia (Himmelin teko-ohje) Otavamedia 2011
- Wikipedia.org

Himmelsk halm- mobil och andra *jultraditioner*

Halmmobilen är en av de äldsta juldekorationerna. Numera har den fallit i skymundan av massproducerat julgransglitter. De första halmmobilerna tillverkades hemma av halm. Idag kan de göras av sugrör eller färdiga byggsatser.

Foto: Nyantanan/iStock

Tee oma himmeli

Kotiliesi-lehdestä löytyy selkeät ohjeet. Kokeile tehdä oma himmeli.

Gör en egen Himmeli

Via länken hittar du instruktioner på finska om hur du gör en egen himmeli.

I Finland har halmmobilen en lång historia, så lång att många ser det som en äkta finsk tradition. Tillverkningen av himmeli har dock sina rötter i Mellaneuropa. Därifrån kom den till Sverige och vidare till Finland, skriver folkloristen Merja Leppälahti från Åbo universitet. Namnet himmeli togs till finskan från de germanska språkens ordet himmel. Idag lär den vara populärare i Finland än i Sverige.

Halmmobilen gjordes i bastun

Halmmobilen som hängs upp i taket kan vara en enkel liten dekoration som även barn kan göra själva. De stora, mångfasetterade halmmobilerna kräver däremot fingerfärdighet och mycket tålamod.

I Finland hör bastu och tillverkningen av halm-mobil ihop. Förr i tiden tillverkades dom i bastun en vecka före jul, på natten mellan lördag och söndag. Då var det fortfarande varmt och fuktigt i bastun, vilket gjorde halmstråna lättare att hantera. Varför då på natten? Jo, för att i ett agrarsamhälle var det fullt upp med arbete på dagarna.

Mer än en juldekoration

En halm-mobil var från början inte bara en juldekoration utan ett magiskt föremål, som man trodde kunde påverka skörden. Ju större halm-mobil desto bättre skörd kunde man vänta sig. Ofta fick halm-mobilerna färg av pappersstrimlor eller tygremsor.

Halm användes från 1930-talet också som material till prydnadssaker, som stjärnor, änglar och halm-bockar. I många finska skolor infördes tillverkning av halmdekorationer i läroplanen för att bevara traditionen. En halmkedja med både pappersbitar och halmstycken användes förr som julgranspynt.

Santa Claus och julklappar

Jultomten, Sankta Claus, är en del av julfirandet över hela världen. För finländare kommer den riktiga jultomten från Korvatunturi, vilket svenskar kanske inte håller med om. Den finska jultomtens förebilder är i den finska traditionen en blandning av julbockar som vandrade från hus till hus, den katolska Sankta Nikolaus och andra internationella figurer. Efter reformationen på 1500-talet ville man i protestantiska länder ta bort katolska traditioner. I England lanserades Father Christmas.

Myten om fjället Korvatunturis jultomte skapades på 1920-talet av radioprataren Markus Rautio, som ledde programmet "Farbror Markus barntimme". I det populära barnprogrammet, som sändes i finska Rundradion 1926–1956, berättade han år 1927 för första gången att jultomten kommer från Korvatunturi. Fjället ligger i Savukoski kommun, nära ryska gränsen.

Till finska jultomtens popularitet bidrog även författaren och illustratören Mauri Kunnas med sina barnböcker om jultomten från Korvatunturi. Böckerna har översatts till tiotals språk och sålts i över 1,5 miljoner exemplar.

Stjärna och änglar i julgranen

Julgranarna var ganska populära i Tyskland på 1500-talet. När en tryckt bild på reformatorn Martin Luther med familj vid julgranen fick stor spridning, blev granen populär i lutherska kyrkor.

Julgranen fanns i den svenska adelns hem på 1700-talet och spred sig till böndernas hus på 1800-talet. Till finska hem kom julgranen i början av 1800-talet.

Den första finska julgranen som man med säkerhet känner till fanns i Helsingfors 1829. Även på landsbygden blev det populärt med julgran och i synnerhet i välbärgade hem i Egentliga Finland var julgranen etablerad på 1880-talet.

Det fanns även motstånd mot att använda julgranar. Särskilt skogsägarna tyckte det var onödigt slöseri att hugga ner unga granar. Ur religiöst perspektiv fanns det farhågor för att den dekorerade granen skulle ta bort fokus från julens riktiga budskap. Det gjorde att man kom på att hänga änglabilder i granen och sätta en stjärna i toppen, som en påminnelse om Betlehems stjärna.

Utllysning av julfreden

Ett besök på kyrkogården vid jul är en av Finlands viktigaste kristna jultraditioner. Enligt en undersökning som publicerades första advent 2024 är det hela 69 procent av finländarna som besöker kyrkogården på julafton eller under julhelgen.

På andra plats kommer traditionen med utlysningen av julfreden i Åbo klockan 12 på julafton. Den följs av tusentals människor på plats i Åbo och över en miljon brukar se den 700 år gamla traditionen på tv i Finland. Den direktsänds också i SVT.

Andra viktiga traditioner är julinsamlingar och att delta i "De vackraste julsångerna"-samlingarna i kyrkan. Var tredje finländare säger att de deltar i dessa allsångskvällar som Finska missionssällskapet startade för över 50 år sedan. De vackraste julsångerna har sjungits lika länge i Svenska kyrkan.

Fyra ljus i advent

I Sverige är adventsljus en självklarhet, men de har också blivit populära i Finland. De allra första ljusen som tändes för att markera advent var i Ersta kyrka i Stockholm år 1872. Tidigare hade man tänt ljus i granen enligt tysk modell. Senare blev det fyra ljus, ett ljus för varje söndag i advent.

Den elektriska adventsljusstaken uppfanns av Oscar Andersson och Werner Simonsson som jobbade på Philips på 1930-talet. Den blev en succé och en framgångsrik svensk exportvara, som säljs årligen i hundratusentals exemplar bland annat till Tyskland, Schweiz, USA och Finland.

Kaj Aalto

Källor:

- Merja Leppälahti: Perinnejoulu. (Traditionernas jul) Käsikirja kaikille SKS 2019
- Isoäidin juhlat. Tapoja ja tarjoomuksia (Hur man gör en halmmobil) Otavamedia 2011
- Wikipedia.org

Sähkökynttilät loistavat adventin alkaessa myös Suomessa.

Eljustakar uppfanns i Sverige och har även blivit populära i Finland på senare år.

Foto: Gustav Helsing/Ikon

Korvatunturin joulupukki on maailmankuulu.

I Finland anser man att jultomtens hemvist är i finska Lappland.

Foto: Olga Fil/Pixabay

JOULULAULUT — JULSÄNGER

Joululaulut vetävät edelleen puoleensa. Kaipaamme juhlantuntua, pääsyä pois arjesta, kosketuspintaa omaan elämänhistoriaan ja huoletona yhdessäoloon.

Julsånger berör människor än i dag. Vi behöver högtidlighet, en fristad från vardagen, kontakt med vår livshistoria och obekymrad samvaro.

Foto: Alex&Martin/Ikon

Mitä joulukuukin olisi ilman joululauluja?

Tämänkin vuoden joulun odotusta ja viettoa varjostavat raskaat uutiset maailmalta ja kotimaastamme. Perinteiset arvomme ovat koetuksella. Olemme herkkinä ja huolet painavat. Joulukin on monelle ahdistavaa aikaa.

Joulun aikaan musiikki antaa turvaa ja lohtua ja toimii tunteidemme tulkkina. Se avaa ovia johonkin ihmistä suurempaan todellisuuteen. Elämä ei ole vain tässä. Joululaulut vetävät edelleen puoleensa myös niitä, jotka eivät koe olevansa kovinkaan uskonnollisia. Ihminen kaipaa juhlantuntua, pääsyä pois arjesta, kosketuspintaa omaan elämänhistoriaansa ja huolentonta yhdessäoloa.

Kirkot täyttyvät Kauneimmat joululaulut -tilaisuuksista, kuorojen ja eri artistien joulukonserteista tai jouluratoriosta. Jos tie ei vie kirkkoon, niin kuunnellaan joulumusiikkia television, radion tai älypuhelimien välityksellä. Näin perinteinen joulumusiikki elää ja puhuttelee myös tämän päivän ihmistä.

Ruotsin ja Suomen erilaiset joulumelodiat

Ruotsissa joululaulujen sävelmät ja sanoitukset ovat perinteisesti melodioiltaan kevyempiä ja sanoituksiltaan iloisia ja yhteisöllisiä. Suomessa taas korostuu vakavuus, hiljainen hartaus, kärsimys ja nöyryys. Vertaa esimerkiksi joululauluja Nu tändas tusen juleljus ja En etsi valtaa loistoa. Oman erityispiirteensä suomalaisiin lauluihin luo myös yksinäisyys, kaipuu ja kansakunnan kohtalot, esimerkiksi Sylvian joululaulu ja Varpunen jouluaamuna. Ruotsissa taas ei liene kuoroa, jonka ohjelmiston ei kuuluisi Jul, jul, strålande jul, joka tarjoaa valoa, rauhaa ja kauneutta joulunviettoon.

Ruotsalaisissa joululauluissa joulu esittäytyy kodin ja yhteisön juhlena. Joulu tarjoaa rauhan ja hyvän mielen sekä toivon sanoman. Luonto on rauhan ja valon näytämö. Jumala on läsnä, vaikka Jumalaa tai Jeesusta harvoin mainitaan, rauhan ja hyvyyden kautta.

Suomalaisissa lauluissa taas korostuu ihmisen sisäinen rauha, läheisyys ja muistot. Luonto on kylmä, mutta silti pyhä ja rakas. Jumala koetaan lohduttajana, turvana kärsimyksessä ja valonpilkkuna pimeydessä. Kuuntele esimerkiksi Triadin Tänd ett ljus ja Vexi Salmen Sydämeeni joulun teen.

Uudet joululaulut

Uudet joululaulut ovat jo olleet pitkään osa populaarimusiikkia. Useat artistit ovat tehneet myös omia versioita vanhoista joululauluista. Sovitukset ovat tällöin usein akustisia ja tunnepitoisia. Ne on tehty ennen kaikkea kuunneltaviksi, ei vain taustalla soiviksi. Kuuntele heavylaulari Jarkko Aholan esittämänä Joulurauhaa ja Peter Jöbackin tulkinta joululaulusta Betlehems stjärna.

Jokaisella lienee ainakin yksi laulu, joka puhuttelee ja tuo joulumielen kunakin jouluna. Se voi olla alku-perältä ruotsalainen, suomalainen tai ulkomainen. Viimeisessä on valinnanvaraa Jouluyö, juhlayöstä George Michelin yli neljäkymmentä vuotta vanhaan klassikkohittiin Last Christmas. Viimeksi mainittu tuo muuten aivan uuden teeman joululauluihin ihmissuhdekiemuroineen.

Musiikillista joulua niin yksin kuin yhdessä!

Manne Mali

Vad skulle julen vara utan julsånger?

Även i år präglas julväntan och julfirandet av dystra nyheter, både ute i världen och här hemma. Våra traditionella värderingar sätts på prov. Vi är känsliga och tyngda av bekymmer. Även julen är en ångestfylld tid för många.

I juletider ger musiken oss trygghet och tröst och hjälper oss att uttrycka våra känslor. Den öppnar dörrar till en verklighet som är större än människan. Livet är inte bara här. Julsånger berör fortfarande även dem som inte känner sig särskilt religiösa. Människan behöver högtidlighet, en fristad från vardagen, kontakt med sin livshistoria och obekymrad samvaro.

Kyrkorna fylls av De vackraste julsångerna – evenemang, julkonserter med körer och olika artister samt juloratorier. Och även om man inte går i kyrkan lyssnar man gärna på dem via tv, radio eller mobilen. På så sätt lever den traditionella julmusikens kvar och fortsätter att beröra även dagens människor.

De olika julmelodierna i Sverige och Finland

I Sverige har julsånger traditionellt lättare melodier och texter som präglas av glädje och gemenskap. I Finland betonas däremot allvar, stillhet, andakt, lidande och ödmjukhet. Jämför till exempel "Nu tändas tusen juleljus" med "Giv mig ej glans, ej guld, ej prakt". Något som också ger de finska sångerna sin särprägel är teman som ensamhet, längtan och nationens öden, till exempel i "Sylvias julvisa" och "Sparven om julmorgonen". I Sverige finns det däremot knappast en kör som inte sjunger "Jul, jul, strålande jul", en sång som bringar ljus, stillhet och skönhet i julfirandet.

I svenska julsånger framstår julen som hemmets och gemenskapens högtid. Julen erbjuder stillhet, glädje och ett budskap om hopp. Naturen är scenen för stillhet och ljus. Gud är närvarande, även om Gud eller Jesus sällan nämns, genom stillhet och godhet.

I de finska sångerna betonas däremot människans inre ro, närhet och minnen. Naturen är kall, men ändå helig och älskad. Gud upplevs som en tröstare, en trygghet mitt i lidandet och en ljusglimt i mörkret.

fortsättning på nästa sida

Lyssna exempelvis på Triads "Tänd ett ljus" och Vexi Salmis "Så gör jag jul i hjärtat mitt".

Nya julsånger

Nya julsånger har redan länge varit en del av populär-musiken. Många artister har också gjort egna versioner av gamla julsånger, ofta med akustiska och känsloladdade arrangemang. De är framför allt gjorda för aktivt lyssnande, inte bara bakgrundsmusik. Lyssna på heavysångaren Jarkko Aholas version av "Joulun rauhaa" (Låt julen förkunna) och Peter Jöbacks tolkning av "Betlehems stjärna".

Alla har nog minst en sång som berör och skapar julstämning varje jul. Den kan ha svenskt, finskt eller annat ursprung. I den sistnämnda kategorin finns det mycket att välja på, allt från "Stilla natt, heliga natt" till George Michaels över fyrtio år gamla klassiker "Last Christmas". Den sistnämnda ger förresten ett helt nytt perspektiv på julsånger med sina relationstrassel.

Jag önskar alla en musikalisk jul både ensam och tillsammans!

Manne Mali

Foto: Anders Ludvigson Mosthphotos

Joulu on kaikille

Ruotsin kirkon kampanja Joulu on kaikille näkyy TV4:lla, Facebookissa, Instagramissa ja elokuvateattereissa 8.–28. joulukuuta 2025. Kampanjan sanoma on: joulu on kaikille. Kirkoissamme saat kokea lämpöä, toivoa ja yhteisöllisyyttä.

Tule mukaan seurakunnan yhteyteen ja anna lämmön levitä ympärillesi. Yhdessä tuomme toivoa ja rauhaa rikkinäiseen maailmaan.

Julen är för alla

Den 8–28 december 2025 visas Svenska kyrkans kampanj "Julen är för alla" på TV4, Facebook, Instagram samt som bioreklam. Budskapet är att julen är för alla och att du hittar värme, hopp och gemenskap i kyrkan.

Kom in i gemenskapen i våra kyrkor och ge värme i din närhet. Tillsammans bidrar vi till att skapa hopp och fred i en trasig värld.

Kuva Ruotsin kirkon "Joulu on kaikille" -kampanjasta.

Motiv från Svenska kyrkans kampanj "Julen är för alla".

Foto: Janne Sjöberg/Ikon

Tutustu uusiin virsiehdotuksiin

Tutut sävelet herättävät
muistot eloon. Ne kertovat
turvasta, yhdessäolosta ja ehkä
myös kotipaikasta. Eri puolilla
Ruotsia lauletaan nyt uusia virsiä.
Ehkä jokin niistä on seuraavalle
sukupolvelle vahvojen
muistojen virsi.

Tule laulamaan uusia virsiehdotuksia

Ruotsin kirkon virsihankkeen tavoitteena on elävöittää
jumalanpalveluselämää ja edistää yhteislaulua. Kirkollis-
kokous päätti vuonna 2016 tarkistaa ja laajentaa Ruotsin
kirkon virsikirjaa. Nyt uusia virsiä voivat kaikki laulaa. Niistä
voi antaa myös vapaamuotoisen palautteen.

Lähes 10 000 virsiehdotusta

Vuosina 2021–2022 kaikki halukkaat pystyivät jättämään
omia hengellisiä laulujaan Ruotsin kirkon digitaaliseen
postilaatikkoon. Niitä tuli lähes 10 000. Ehdotukset
käsiteltiin nimettöminä neljässä ryhmässä. Näihin kuului
pappeja, kirkkomuusikoita ja opiskelijoita. He tekivät valin-
nat virsiehdotuksista, jotka pääsivät jatsoon. Toukokuussa
2025 julkaistiin 233 uutta virsiehdotusta, joita seurakun-
nissa voidaan laulaa vuoden 2031 loppuun saakka.

Kokeilu on alkanut

Nämä 233 laulua on nyt lausuntokierroksella 150 seura-
kunnassa. Niitä voi ”maistella” ja arvioida, miten ne
toimisivat virsikirjan virsinä.

Ruotsin kirkon verkkosivustolla on jokaiseen virsiehdo-
tukseen teksti, äänite sekä PDF-muodossa laulu- ja
säestysnuotti. Halukkaat voivat vapaasti kääntää virsieh-
dotuksia suomeksi. Vuoden 1986 virsikirja on käännetty
kokonaan suomeksi.

Virren merkitys

Tällä hetkellä virret ovat vielä vain ehdotuksia. Valittujen
virsien tulee olla yhteensopivia vuoden 1986 virsikirjan
kanssa ja sopusoinnussa Ruotsin kirkon uskon, tunnustuk-
sen ja opin kanssa. Virret ovat tärkeä osa kirkon elämää ja
myös yhdistävä voima ruotsalaisessa yhteiskunnassa.

Virret ovat laulettua rukousta. Yhdessä laulaminen
lähentää ihmisiä ja antaa myönteisen kokemuksen
jumalanpalveluksesta. Virsistä voidaan keskustella. Niiden
välityksellä on helppo pohtia kirkon jumalanpalvelus-
elämää sekä uskon- ja elämänkysymyksiä.

**Virsiehdotus on jaettu yhdeksään osaan samalla
tapaa kuin vuoden 1986 virsikirja:**

1986	2025
1 Ylistys ja kiitos	1 Ylistys ja kiitos
2 Isä, Poika ja Henki	2 Kolminaisuus
3 Kirkko ja armonvälineet	3 Kirkko
	4 Kirkolliset toimitukset
4 Kirkkovuosi	5 Kirkkovuosi
5 Vuorokauden- ja vuodenajat	6 Vuorokauden- ja vuodenajat
6 Uskonelämä	7 Uskossa eläminen
7 Elämä Jumalan maailmassa	8 Yhdessä maailmassa
8 Tulevaisuus ja toivo	9 Tulevaisuus ja toivo
9 Psalmivirsiä ja hymnejä, raamattuhymnejä ja kaanoneita	

Yhteinen laulu on tärkeä
osa jumalanpalvelusta.

Gemensam sång är en
viktig del av gudstjänsten.

Foto: Alex Giacomini/Ikon

Nya psalmförslag *provsjungs*

En välkänd melodi kan väcka minnen och skapa känslan av tillhörighet och trygghet – kanske kan det liknas vid känslan av att höra hemma? Nu provsjungs förslag till nya psalmer runt om i Sverige. Blir några av dem nästa generations starka minnen?

Kom och sjung nya psalmförslag

Att främja ett levande gudstjänstliv och gemensam sång är i fokus för Svenska kyrkans psalmprojekt. De nya psalmförslagen är en del av kyrkomötets beslut från 2016 att revidera och utöka Svenska kyrkans psalmbok. Nu finns nya psalmförslag tillgängliga för alla att sjunga. Det går också att lämna fri feedback på dem.

Nästan 10 000 förslag

Åren 2021–2022 kunde alla intresserade skicka in sina egna andliga sånger till Svenska kyrkans digitala brevlåda. Alla sånger – nästan 10 000 – anonymiserades. Fyra urvalsgrupper – bestående av präster, kyrkomusiker och studenter – valde ut de förslag som gick vidare i processen. I maj 2025 publicerades 233 nya psalmförslag som kan sjungas i församlingarna fram till slutet av 2031.

Försöket har börjat

De 233 publicerade sångerna är nu på remiss i 150 instanser. De ska sjungas, "smakas på" och utvärderas – hur fungerar de som psalmer i psalmboken?

På Svenska kyrkans webbplats finns varje förslag med sångtext, ljudinspelning samt noter för sång och ackompanjemang i PDF-format. Den som vill är fri att översätta psalmförslag till finska. Psalmboken från 1986 är helt översatt till finska.

Psalmens funktion

Just nu är psalmförslagen fortfarande bara förslag. De utvalda psalmerna ska vara förenliga med 1986 års psalmbok och i samklang med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Arbetet med psalmerna är omfattande – de är en viktig del av kyrkans liv och också en sammanhållande kraft i det svenska samhället.

En psalm är en sjungen bön. Att sjunga psalmer tillsammans ger många en positiv upplevelse av delaktighet i gudstjänsten. Genom att sjunga tillsammans öppnas många möjligheter att reflektera över och samtala om Svenska kyrkans sjungande gudstjänstliv, samt om tro och liv i stort.

Psalmförslagen är indelade i nio kategorier, på samma sätt som 1986 års psalmbok:

1986	2025
1. Lovsång och tacksägelse	1. Lovsång och tacksägelse
2. Fadern, Sonen och Anden	2. Treenigheten
3. Kyrkan och nådemedlen	3. Kyrkan
	4. Kyrkliga handlingar
4. Kyrkoåret	5. Kyrkoåret
5. Dygnets och årets tider	6. Dygnets och årets tider
6. Trons liv	7. Att leva i tron
7. Livet i Guds värld	8. Tillsammans i världen
8. Framtid och hopp	9. Framtid och hopp
9. Psalmverser och hymner, bibelhymner och kanoner	

Laulukirjaa, joka sisältää 233 ehdotusta uusiksi virsiksi, käytetään nyt 150 seurakunnassa. Nämä seurakunnat antavat virsiehdotuksista palautteen. Laulukirjat eivät ole myynnissä. Sanat ja nuotit voi tulostaa osoitteesta svenskakyrkan.se/psalmboken.

Sångboken med 233 förslag till nya psalmer används nu i de 150 remissinstanserna. Boken kan inte beställas av andra, men noter för sång och ackompanjemang finns för utskrift på svenskakyrkan.se/psalmboken.

Foto Gustaf Helsing/Ikon

Henrik Östermannin, *rikkaan oltermannin lahjat*

Olin vaimoni kanssa palaamassa Turun saariston rengasmatkalta, kun halusin meidän tutustuvan Taivassalon (Tövsala) kirkkoon. Menin yksin kirkon etuosaan, katsoin kirkon kuorissa kirkkosalista katsottuna vasemmanpuoleista seinää ja hämmästyin: Lähes koko seinän täytti Tukholman suomalaisen kirkon alttaritaulu!

Taulussa Jeesus lentää ylös kalliohaudasta enkelin seurattessa tapahtumaa haudan oviaukossa, sotilaat ovat maassa pökertyneinä ja kolme naista lähestyy hautaa. Koko seinän täyttävä taulu oli aivan samanlainen kuin Tukholman suomalaisen kirkon alttaritaulu. Sen maalasi Lorens Gottman vuonna 1734 ranskalaisen Jean Andrén litografian pohjalta.

*”Rakkaudesta ja myötätunnosta
tähän, tässä kaupungissa
sijaitsevaan suomalaiseen
kirkkoon.”*

Lainaus Luhrin suvun luovutuskirjeestä.

Rikkaan oltermannin lahjoitukset

Miten tämä oli mahdollista? Henrik Österman, Tukholman suomalaisen seurakunnan kirkkoneuvoston varakas jäsen, oli kotoisin Taivassalosta. Hän kustansi aikanaan sekä ylösnousemusta kuvaavan alttaritaulun että myös urut entiseen syntymäkirkkoonsa.

Henrik Österman oli Tukholmassa nuottakalastajien oltermanni eli ammattikuntansa vanhin. Hänen varakuudelleen on keksitty selityksiä. Kerrotaan, että hän oli nuotalla Tukholman Strömmenillä kalastaessaan osunut kosken pohjaan piilotettuun aarteeseen. Oli miten tahansa, rikkauksiaan Henrik Österman käytti uuden kotikirkkonsa kohentamiseksi ja kaunistamiseksi. Hän lahjoitti Suomalaiselle kirkolle vuonna 1767 sekä saarnatuolin että rakennutti kirkkoon sakastin. Saarnatuolin katoksen alasivussa on vuoden 1642 raamatunkäännöksen teksti: ”Me saarnamme ristinnaulitun Christuksen, joca meille on Jumalalda tehty viisaudexi ja vanhurscaudexi ja pyhydexi ja lunastuxexi.”

Maltillinen leijonavaakuna

Suomalaisessa kirkossa voi eri paikoista löytää vanhoja suomenkielisiä tekstejä. Suomalaisuudesta kertoo

jatkuu seuraavalla sivulla

Luhrin suvun lahjoituksia ovat myös seinillä riippuvat messinkiset lampetit.

Till donationerna från släkten Luhr hör även mässinglampeterna som hänger på väggarna.

Foto: Kristiina Ruuti

ennen kaikkea vaakunarivistö, joka koristaa kaksoislehtereiden alinta julkisivua. Suomen historialliset maakunta-vaakunat ovat Kristofer Christmanin maalaamina koristaneet kirkkoa vuodesta 1734. Mielenkiintoisin on keskellä oleva leijonavaakuna. Se on ”maltillisempi” kuin nykyinen Suomen valtakunnanvaakuna. Suomalaisen kirkon vaakunassa leijona ei polje takatassuillaan idän symbolia, käyrää sapelia, vaan pitää sitä ”kiltisti” vasemmassa etutassussaan, tosin alas päin painettuna. Länttä symboloiva suora miekka oikeassa etutassussa on toki valmiina iskuun niin kuin Suomen virallisessa leijonavaakunassakin.

Kattokruunuja Inkerinmaalta

Riddarholmenin kirkossa olleen kattokruunun lisäksi kirkkosalia valaisevat kaksi suurempaa messinkistä kattokruunua. Kattokruunut olivat aikanaan valaisseet luterilaista kirkkoa Nevanlinnassa Inkerinmaalla, jonka Ruotsi oli valloittanut vuonna 1617. Venäläisten lähestyessä Nevanlinnaa tsaari Pietari Suuren johdolla vuonna 1702 osa kirkon kalleuksista onnistuttiin pelastamaan.

Lainaus Luhrin suvun lahjakirjasta.

Kalleuksiin kuuluivat mm. nämä kattokruunut. Ne pakattiin Freden-nimiseen laivaan, jonka osittain omisti tuolloin jo edesmennyt kauppias Conrad Zilliacks. Kalleuksien siirrosta vastasi Conrad Zilliacksin leski Anna, omaa sukua Luhr. Annan veli Henrik Luhr oli mukana arvoesineiden evakuoinnissa. Ne kuljetettiin Viipurin kautta Turkuun, jonne Henrik Luhr jäi asumaan. Vuonna 1710 hän muutti kattokruunut mukanaan Tukholmaan. Hän kuoli Tukholmassa vuonna 1719.

Suomalaisen kirkon kaksi suurta kattokruunua sekä suurin osa kirkon seiniä koristavista lampeteista ovat Luhrin suvun lahjoituksia. Vuonna 1733 tehdyssä luovutuskirjassa lukee: ”Rakkaudesta ja myötätunnosta tähän, tässä kaupungissa sijaitsevaan suomalaiseen kirkkoon”.

Yksi merkittävimmistä elementeistä kirkossa ovat Schwan-urut vuodelta 1790. Ne ovat vanhimmat alkupe-raisellä paikallaan ja vielä toiminnassa olevat urut koko Tukholmassa. Kirkon uudemmat kuoriurut asennettiin, kun itse olin ollut vasta muutaman päivän kirkkoherranvirassa.

19. joulukuuta kirkon syntymäpäivä

Kirkko on käynyt läpi monet restauroinnit. Viimeksi – vain muutama vuosi sitten – laajennettiin alttarialuetta. Uusi, suunnittelemani päätyseinästä irrallaan oleva ehtoollisalttari mahdollistaa nyt nk. versus populum –käytännön. Siinä pappi, kun hän valmistaa ehtoollista, voi seistä koko ajan kasvot seurakuntaan päin.

Joulukuun 19. päivänä 2025 on kulunut tasan 300 vuotta siitä, kun Tukholman suomalainen kirkko vihittiin käyttöön. Monien vaikeiden vaiheiden jälkeen toivoisi, että seurakunta eheytyy noudattamaan profiililausestaan, josta seurakuntalehden nimi ”Elävät kivet” muistuttaa (1. Piet. 2:4–5 UT2020 mukaan):

”Tulkaa hänen luokseen, elävän kiven luo, jonka ihmiset ovat hylänneet mutta joka on Jumalan valitsema ja hänen silmissään kallisarvoinen. Ja rakentukaa itsekin elävinä kivinä hengelliseksi rakennukseksi, pyhäksi papistoksi.”

Pekka Turunen, rovasti h.c.

Henrik Östermans, den rike åldersmannens gåvor

Min fru och jag var på väg hem efter en resa längs Åbo skärgårds ringväg och jag ville titta in i Tövsala kyrka. Jag gick längst fram i kyrkan, tittade på den vänstra väggen sett från kyrkorummet och blev förvånad: Nästan hela väggen fylldes av en tavla som var identisk med altartavlan i Finska kyrkan i Stockholm!

På tavlan flyger Jesus ut ur klipprösten, medan en ängel tittar på vid dörren. Soldaterna ligger omtöcknade på marken och tre kvinnor närmar sig graven. Tavlan som fyllde hela väggen var precis likadan som altartavlan i Finska kyrkan i Stockholm. Altartavlan målades år 1734 av Lorens Gottman, baserad på en litografi av fransmannen Jean André.

Den rike åldersmannens gåvor

Hur var det här möjligt? Henrik Österman, en förmögen kyrkorådsmedlem i Finska församlingen i Stockholm, kom från Tövsala. Han bekostade en gång i tiden altartavlan,

som föreställer uppståndelsen, och även orgeln till sin födelseorts kyrka.

Henrik Österman var ålderman, yrkeskårens äldste, bland notfiskarna i Stockholm. Man har försökt förklara hans förmögenhet på olika sätt. Bland annat sägs det att han råkade hitta en skatt, som var gömd på botten av Stockholms ström, när han fiskade med not. Hur det än var använde Henrik Österman sina rikedomar för att upprusta och pryda sin nya hemkyrka. År 1767 donerade han en predikstol till den Finska kyrkan och lät bygga en sakristia.

Ovanför predikstolen, på baldakinens undersida, finns en text från 1642 års bibelöversättning: ”Me saarnamme ristinnaulitun Christuksen, joca meille on Jumalalda tehty viisaudexi ja vanhurscaudexi ja pyhydexi ja lunastuxexi.” (”Vi förkunnar en Kristus som blivit korsfäst, som har blivit vår vishet från Gud, vår rättfärdighet, vår helighet och vår frihet.”)

Måttfullt lejonvapen

I Finska kyrkan kan man på olika ställen hitta gamla texter på finska. Om finskhet vittnar framför allt raden av vapen som pryder den nedersta utsidan av de dubbla läktarna. De gamla finländska landskapsvapnen är målade av Kristofer Christman och har prytt kyrkan sedan 1734. Det mest intressanta av dem är lejonvapnet i mitten. Det är mer ”måttfullt” än Finlands nuvarande riksvapen. I vapnet i Finska kyrkan trampar lejonet inte på det krökta svärdet, en symbol för öst, med sina baktassar, utan håller det ”snällt” i sin vänstra framtass, om än nedåtriktat. Det raka svärdet som står för Västerlandet står visserligen redo till attack i den högra framtassen, precis som i Finlands officiella lejonvapen.

Takkronor från Ingermanland

Utöver takkronan som tidigare hängde i Ridderholmskyrkan lyser kyrkan upp av två större takkronor av mässing. Takkronorna tillhörde en gång i tiden den lutherska kyrkan i Nyenskans i Ingermanland, som Sverige erövrade 1617. När ryssarna närmade sig Nyenskans under ledning av tsar Peter den Store år 1702 lyckades man rädda en del av kyrkans dyrbarheter.

Till dyrbarheterna hörde bland annat de här takkronorna. De lastades på fartyget "Freden", som delvis ägdes av den redan framlidne köpmannen Conrad Zilliacks. Det var Conrad Zilliacks änka Anna, född Luhr, som svarade för transporten av dyrbarheterna och Annas bror Henrik Luhr hjälpte till att evakuera värdeföremålen. De transporterades via Viborg till Åbo där Henrik Luhr bosatte sig. År 1710 flyttade han till Stockholm med takkronorna i sitt följe. Han dog i Stockholm år 1719.

De två stora takkronorna i Finska kyrkan och de flesta av lampetterna som pryder kyrkans väggar är donationer från släkten Luhr. I överlåtelsebrevet från 1733 står: "Av kärlek och medkänsla till den här finska kyrkan i den här staden."

*"Av kärlek och medkänsla till
den här finska kyrkan i den här
staden."*

Citat från släkten Luhrs överlåtelsebrev.

Kyrkans födelsedag 19 december

Kyrkan har genomgått många restaureringar. Senast – bara för några år sedan – utvidgades altaronrådet. Det nya nattvardsaltaret som jag skisserade och som är fristående från gavelväggen möjliggör nu den så kallade versus populum-praktiken. Det innebär att prästen, när hen förbereder nattvarden, hela tiden kan stå vänd mot församlingen.

Kyrkans nyare körorgel installerades 1995, när jag själv bara hade varit kyrkoherde i några dagar.

Den nya orgeln kompletterar den unika Schwan-orgeln från 1790, som är den äldsta orgeln i Stockholm som står kvar på sin ursprungliga plats och fortfarande används.

Den 19 december 2025 har det gått exakt 300 år sedan Finska kyrkan i Stockholm invigdes. Efter många svåra perioder önskar man att församlingen ska enas och följa sitt motto som namnet på församlings-tidningen "Levande stenar" påminner om (1. Petr. 2:4–5 enligt Bibel 2000):

"När ni kommer till honom, den levande stenen, ratad av människor men utvald av Gud och ärad av honom, då blir också ni till levande stenar i ett andligt husbygge. Ni blir ett heligt prästerskap."

Pekka Turunen, prost h.c.

Taivassalon kirkon kuorissa oleva taulu on identtinen Tukholman suomalaisen kirkon alttaritaulun kanssa.

Tavlan i Tövsala kyrka är identisk med altartavlan i Finska kyrkan i Stockholm.

Foto: Christa Nylund

**Ruotsin
kirkko**

Palveleva puhelin

Kun tarvitset keskustelu- tai kriisitukea

Puhelin

Joka ilta klo 21–23
020-26 25 00

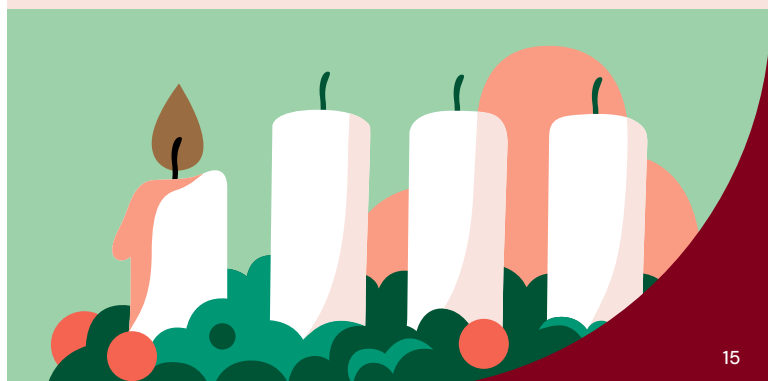
Chatti

Torstaisin ja sunnuntaisin klo 18–20
svenskakyrkan.se/chatt

Nettikirje

Vastaus 24 tunnin kuluessa
svenskakyrkan.se/palvelevapuhelin

Joulusatu

Poika harppoi nopein askelin eteenpäin. Metsä oli niin pimeä. Kaikki tuntui vaaralliselta. Äänet. Varjot. Hänen täytyi ehtiä kotiin ennen kuin pimeys verhoaisi kaiken alleen.

Päivän aikana oli satanut lunta. Hänen edessään lumesa ei näkynyt jälkeäkään. Hän tiesi, minne oli matkalla. Hän tunsi jokaisen pusikon ja jokaisen puun. Kivet tapasivat koskea kengänpohjia hellästi, aivan kuin olisivat sanoneet: "Meidän luonamme olet turvassa. Täällä ei ole mitään pelättävää."

Pojan päivä oli kulunut mummin luona järven toisella puolella. He olivat touhuilleet kaikkea, mitä he aina tapasivat touhuilla näin joulun alla. Kauniit, pitkät, punaiset kynttilät oli kastettu steariiniin. Koko päivän hän ja mummi olivat hyörineet keittiössä. He viihtyivät yhdessä hiljaisuudessa.

Mutta joskus sanat tulivat. Ja pojan isot kysymykset. Miksi kävi niin kuin kävi? Mummi pysähtyi kesken kierroksensa kynttilät tikussa roikkuen ja katsoi poikaa surullisin silmin. Poika tiesi, että mummiin sattui. Mummi halusi, että kaikki, jotka hän oli synnyttänyt, olisivat koolla hänen luonaan. Nyt hänen luonaan ei käynyt kuin pojanpoika silloin tällöin. Hänen surunsa oli loputon. Hän käänsi katseensa ikkunaan ja katsoi ulos: "Meillä ei ollut ruokaa. Eikä liioin lämpöä tai kynttilöitä."

Poika tunsi mummin raskaan surun ja rakkaiden lasten menetyksen. Ja poika vihasi sotaa.

He olivat syöneet vastapaistettua leipää ja leikanneet palat suuresta joulujuustosta. Maistelleet mummin paistamia piparkakkuja ja juoneet mausteista teetä. Nyt pojan piti vain päästä kotiin äidin ja isän luo järven tuolle puolen.

Poika pohdiskeli kaikkea tätä metsän läpi kulkiessaan. Hän halusi vain ajatella kynttilöitä. Niiden liekit näyttivät hänestä tanssivilta enkeleiltä.

Hän pysähtyi ja sulki silmänsä. Kuunteli. Kyllä... joku tosiaan lauloi vähän matkan päässä. Kirkkaita ääniä, jotka kaikuivat kylmässä kuin pienet, heiveröiset hopeakellot. Kuka lauloi keskellä pimentyvää metsää myöhään iltapäivällä päivää ennen joulua?

Hän raotti silmiään vähän ja äänet muuttuivat hahmoiksi. Näytti siltä kuin näillä olisi ollut pienet siivet. Ja he lauloivat ja tanssivat.

Hän oli haltioissaan kaikesta näkemästään. Yhtäkkiä hänelle tuli tunne, että joku oli aivan hänen takanaan, ja hän kääntyi varovasti ympäri. Suuri mustasilmäinen lintu

istui puun oksalla. Sisimmässään poika kuuli sen sanovan: "Olemme jo pitkään odottaneet, että tulisit juhlimaan valon tuloa kanssamme. Eikö olekin kaunista?"

"Miten tämä on mahdollista?", poika ihmetteli. Sitten hän muisti, mitä mummi oli sanonut halatessaan häntä porstuassa: "Mene varoen, poikani. Kannat mukasi kynttilöitä, jotka tulevat tuomaan valoa pimeyteen."

Lintu lehahti alas oksalta ja lensi puiden välistä rannalle tanssivien enkeleiden luo. Nyt poika näki selvästi, että enkelit odottivat häntä.

"Tule tänne ja liity seuraamme!", ne huusivat. "Anna valon loistaa pimeässä." Mummin sanat kaikuivat enkelten äänillä. Miten ihmeellistä. Ihan kuin mummi ja enkelit olisivat tienneet kaiken jo kauan ennen kuin hän nyt itse kuuli nuo sanat.

Enkelit ojensivat kätensä ja viittiloivat häntä lähemmäs. Ja hän liittyi niiden seuraan nuotion ympärille. Rannalle lensi lisää lintuja, ja laulu sai uutta pontta. Enkelten laulu ja linnunlaulu sekoittuivat hänen pikkupojan ääneensä. Kaiken keskellä hän huomasi, että koko järvi oli nyt täynnä pieniä veneitä, joissa oli enkeleitä kynttilät käsissään. Samalla ne lauloivat "Jumalan on kunnia korkeuksissa".

Kaksi enkeliä tarttui hänen käsiinsä ja he johdattivat hänet veneeseen. Hän istui alas ja katseli ympärilleen. "Viemme sinut sinne, minne kuulut", toinen enkeli vastasi. "Älä pelkää. Olemme aina rinnallasi. Et ole koskaan yksin."

Se oli kaunista. Vaikuttavaa ja ihmeellistä. Sitten hän tunsi, kuinka hän vajosi veneen pohjalle. Joku pani varovasti lämpimän villahuovan hänen pienen kehonsa suojaksi. Järvi keinutti häntä hiljaa harmaalla pinnallaan.

"Armas... Armas..." Hän kuuli kuiskauksen poskensa vierestä. "Herää, poikani. On jouluaatto."

Kuusen ja mausteiden tuoksut tulvivat hänen ympärillään, kun hän heräsi unestaan. Äiti oli sytyttänyt ikkunalle kaksi hänen ja mummin valamaa kynttilää, enkelit ja linnut, jotka koristivat ikkunalautaa joka joulu. Ja vanhasta gramfonista kuului Mahalia Jacksonin laulamana:

"Sing, choirs of angels; sing in exultation;
sing, all ye citizens of heav'n above!
Glory to God, all glory in the highest!
O come, let us adore Him ..."

Elisabeth Laasonen Belgrano

En julsaga

Fötterna rörde sig med snabba steg över marken. Skogen var så mörk. Allt verkade farligt. Ljuden. Skuggorna. Det var viktigt att han kom hem innan mörkret helt tog över.

Snön hade fallit och inga spår fanns framför hans steg. Han visste vart han skulle och kände varje buske och varje träd. Stenarna mötte hans skosulor med en slags ömhet, som om de ville säga "hos oss kan du var trygg – här finns ingenting att vara rädd för".

Han hade tillbringat dagen hos farmor på andra sidan sjön. De hade gjort vad som alltid brukade göras så här strax innan julen. De vackra långa ljusen hade doppats i stearin. Hela dagen hade han och farmor gått runt i köket. De trivdes att vara tillsammans i tystnad.

Men ibland kom orden – och hans stora frågor. Varför blev det som det blev? Varför? Farmor stannade. Hon tittade på honom med sorgsna ögon. Han visste att det gjorde ont i henne. Ville att alla de hon fött skulle vara samlade runt omkring henne. Nu var det bara sonsonen som kom – hennes sorg var oändlig. Hon vände sin blick emot fönstret och viskade: "Vi hade ingen mat. Vi hade ingen värme. Vi hade inga ljus."

Han kände hennes tunga sorg. Att förlora sina älskade barn. Och han hatade kriget.

De hade ätit nybakt bröd och skurit av den stora julosten. Ätit av pepparkakorna och druckit det kryddade teet. Nu skulle han bara ta sig hem till mor och far på andra sidan sjön.

Allt detta tänkte han medan han gick genom skogen. I mörkret ville han bara tänka på ljusen. Lågorna som påminde om dansande änglar.

Han stannade till och slöt ögonen. Lyssnade: Jo ... någon sjöng en bit längre fram. Ljusa röster klingade som spröda silverklockor i den kalla luften. Vem sjöng dagen före jul inne i den mörknande skogen?

Han öppnade ögonen till en smal springa och rösterna blev till kroppar. Det såg ut som om de hade små, små vingar och rörelserna var som en ringlande dans i sången.

Han stod där som uppslukad. Så fick han en känsla av att någon var alldeles bakom honom och han vände sig

försiktigt om: En fågel med stora svarta ögon satt på en gren. Han tyckte att den sa: "Vi har väntat länge på att du skulle komma för att fira ljusets ankomst med oss. Visst är det vackert?"

"Är detta möjligt?" tänkte han. Så mindes han farmors ord när hon kramade om honom i farstun: "Gå varsamt mig pojk: Du bär på ljus som kommer lysa i mörkret."

Fågeln flög ner från sin gren och fram till de dansande änglarna, för nu såg han tydligt att det var änglar som väntade på honom.

"Kom. Kom hit och var med oss!" ropade de. "Låt ljuset lysa i mörkret!" Det var farmors ord som kom tillbaka med änglarnas röster. Så förunderligt. Det var som om farmor och änglarna visste allt redan långt innan han själv nu hörde orden.

Änglarna stäckte ut sina händer och vinkade honom närmare. Och han steg in i gemenskapen runt elden. Fler fåglar kom flygande och sången fick ny kraft. Änglasång och fågelsång blandades med hans egen ljusa pojkröst. Och mitt i allt kunde han uppfatta att hela sjön nu var fylld av små båtar: de bar änglar som alla höll ljus i sina händer.

Två av änglarna tog hans händer och förde honom sakta ner i en av båtarna. Han satte sig ner och såg sig omkring. "Vart för ni mig?" frågade han dem. "Vi för dig dit, där du hör hemma.", svarade den ena ängeln, "Var inte rädd. Du är aldrig ensam."

Det var så vackert och förunderligt. Så kände han hur han sjönk ner i botten på båten. Någon la försiktigt en varm yllefilt runt hans kropp och sjön vaggade honom lugnt ut över den vida grå ytan.

"Armas ... Armas..." – En röst viskade nära hans kind. "Vakna min pojke. Det är julafton!"

Hemmet doftade av gran och kryddor. I fönstret hade mamma tänt två av hans och farmors ljus. Hon hade också satt fram änglarna och fåglarna som alltid brukade sitta på fönsterbrädan. Från den gamla grammfonen hörde han sången:

"Sing, choirs of angels; sing in exultation;
sing, all ye citizens of heav'n above!
Glory to God, all glory in the highest!
O come, let us adore Him ..."

Elisabeth Laasonen Belgrano

Lukevien ja kirjoittavien ihmisten RSKY

Ruotsinsuomalainen kirjoittajayhdistys, RSKY on elinvoimainen 50-vuotias. Se vaalii toiminnassaan suomen kieltä ja kulttuuria.

– Teemme tätä työtä niin kauan kun meillä on jäseniä, Liekki-lehden tilaajia, lukevia ja kirjoittavia ihmisiä, RSKY:n puheenjohtaja Ani Henttonen kuvaa.

Mikä on yhdistyksen ja ruotsinsuomalaisten kirja-kulttuurin vireystila?

Ruotsinsuomalaisten Kirjoittajien Yhdistyksen, RSKY:n juhlavuosi on huomion arvoinen. Ruotsinsuomalainen yleisö, kirjoittajat, jäsenet sekä Liekki-lehden lukijat ovat korvaamattomia ja avainasemassa RSKY:n toiminnalle.

RSKY oli alun pitäen koko Ruotsia käsittävä ”liike”. Jaostoja, työryhmiä ja kursseja oli koolla monilla paikkakunnilla etelästä pohjoiseen, esimerkiksi ”Kalottikynäilijät”. Tänäkin päivänä pidämme vireyttä yllä vapaaehtoistyöllä, voittoa tavoittelematta.

Mitkä RSKY:n voimatekijät kantavat sitä tulevat 50 vuotta?

Lehtemme ”Kulttuuri Liekki” on ainoa ruotsinsuomalainen kulttuurilehti. Tätä painottaaksemme lisäsimme lehden nimeen sanan ”Kulttuuri”, jolloin saimme myös uutta vauhtia yhteistyöhömmme SuomiArt-kuvataiteilijayhdistyksen kanssa. Yhteistyöstä kertovat Liekki-lehden taiteelliset kansikuvat.

Kaisa Vilhuinen –kirjallisuuspalkinto on ainutlaatuisen voimatekijä. Tänä vuonna palkinto on 20-vuotias ja se myönnettiin Marja Mdzimban runoteokselle ”Eilen rakkaani”. Runoteos sisältää suoraan sydämeen käyviä runoja rakkaudesta ja menettämisestä. Kilpailuun osallistuu joka vuosi 10–15 julkaistua teosta; runoja, novelleja ja romaaneja.

Kolmanneksi voimatekijäksi haluan nostaa RSKY:n työn suomen kielen hyväksi Ruotsissa. Vaalimme suomen kieltä ja sen asemaa Ruotsissa. Tästä esimerkkinä ovat Liekki-lehden kielipalstat sekä RSKY:n järjestämät kirjoituskurssit ja tapahtumat. Ne ovat jatkuneet koronasta ja vaihtuvista rahoitustilanteista huolimatta.

RSKY:llä on vahva pyrkimys jatkaa suomen kielen kaunokirjallisenä äänenä Ruotsissa.

Teemme tätä työtä niin kauan kun meillä on jäseniä, Liekki-lehden tilaajia, lukevia ja kirjoittavia ihmisiä. Heidän ansiostaan ja heidän kanssaan RSKY elää.

Kristiina Ruuti

”Puoli vuosisataa ruotsinsuomalaista kirjoittamista.”

RSKY:n historiikki

RSKY:n puheenjohtaja Ani Henttonen kirjoittaa runoja. Hän on ollut aktiivinen Tukholman kirjoittajapiireissä yli 20 vuoden ajan.

Ani Henttonen, FFSS:s ordförande skriver dikter. Hon har varit aktiv i skrivgrupper i Stockholm i över tjugo år.

Foto: Kristiina Ruuti

Luku- ja lahjavinkkejä:

- Marja Mdzimba: Eilen rakkaani, 2024, runokokoelma
- Tiina Pukkila Sarilidou: ”Elämän haiku” Artwops Consulting 2022, haikukokoelma
- Pirjo Hamilton: ”Talo josta näen unia” Bookea Finland, 2023, romaani

RSKY:n verkkosivut

Facebook

FFSS – för människor som läser och skriver

Föreningen för Sverigefinska Skribenter, FFSS, är en livskraftig 50-åring som värnar om finska språket och kulturen i sin verksamhet.

Föreningen för Sverigefinska Skribenter, FFSS, firar en anmärkningsvärd milstolpe, sitt 50-årsjubileum. Den sverigefinska publiken, skribenterna, medlemmarna och läsarna av tidningen "Liekki", är oersättliga och spelar en nyckelroll i FFSS:s verksamhet, säger FFSS-ordförande Ani Henttonen.

Hur vital är föreningen och den sverigefinska bokkulturen?

– Från början var FFSS en "rörelse" som spände över hela Sverige. Det fanns avdelningar, arbetsgrupper och kurser på många orter från söder till norr, till exempel gruppen "Kalottikynäilijät". Än i dag är föreningen vital genom ideellt och icke-vinstdrivande arbete.

Vilka kraftfaktorer kommer att bära FFSS de kommande 50 åren?

FFSS:s ordförande Ani Henttonen lyfter tre avgörande delar av verksamheten.

– Vår tidning "Kulttuuri Liekki" är den enda sverigefinska kulturtidskriften. För att betona detta lade vi till ordet "Kultur" i namnet, och på så sätt fick vi också ny fart på vårt samarbete med bildkonstnärsföreningen SuomiArt. De konstnärliga omslagen i tidningen "Liekki" vittnar om samarbetet.

Kaisa Vilhuinen-priset är en unik kraftfaktor. I år fyller priset 20 år, och det tilldelades Marja Mdzimbaz diktverk "Eilen rakkaani". Verket innehåller hjärtskärande dikter om kärlek och förlust. Varje år deltar 10–15 utgivna verk i tävlingen; dikter, noveller och romaner.

Som en tredje avgörande faktor betonar Ani Henttonen FFSS:s arbete för det finska språket i Sverige.

– Vi värnar om det finska språket och dess ställning i Sverige. Bra exempel på detta är språkspalterna i tidningen samt de skrivarkurser och evenemang som FFSS anordnar. Dem har vi kunnat fortsätta med trots pandemin och en varierande finansieringssituation.

FFSS har en stark ambition att fortsätta vara det finska språkets skönlitterära röst i Sverige.

– Vi kommer att fortsätta vårt arbete så länge det finns människor som vill vara medlemmar, prenumerera på tidningen "Liekki" och både läsa och skriva, säger FFSS:s ordförande Ani Henttonen.

Kristiina Ruuti

Läs- och presenttips:

- Marja Mdzimba: Eilen rakkaani, 2024, diktsamling
- Tiina Pukkila Sarilidou: "Elämän haiku" Artwops Consulting 2022, haikusamling
- Pirjo Hamilton: "Talo josta näen unia" Bookea Finland, 2023, roman

"Ett halvt sekel av sverigefinsk litterär verksamhet."

FFSS:s historik

FFSS:s
webbsida

Facebook

Seimen ja pyhän lapsen äärellä

Jouluseimi on useille meistä tuttu. Monena jouluna olen lasten kanssa etsinyt seimeen kuuluvia hahmoja ja juuri kaikkein pienin hahmo, Jeesus-lapsi on monta kertaa ollut kateissa. Häntä on etsitty joulukoriste-laatikoista ja komeroiden syvyyksistä.

Myös kirkoissa on seimiasetelmia, joihin joulun lähestyessä lisätään eläimiä: lampaita, härkiä ja jopa aasi. Lopulta myös Maria ja Joosef ovat paikoillaan ja aivan viimeiseksi jouluaattona syöttökaukalon halmeille lasketaan pieni Jeesus-lapsi. Näin koko pyhä perhe on koolla.

Pyhyys ei ole siinä, että perhe olisi erityisen perinteinen tai ihanteellinen. Isä Joosef ei olekaan syntynyt lapsen isä ja kihlattu Maria odottaa lasta jo ennen häitä. Pyhyys ei ole myöskään tallin tai luolan seinissä – ei ole marmorilattioita tai korkeita huoneita; on vain tilapäinen suoja eläimille kylmyyttä vastaan.

Pyhyys tulee lapsen kautta.

Pieni vauva kertoo Jumalan rakkaudesta ja hyvästä tahdosta; Maria ja Joosef kääntyvät lapsen puoleen ja katsovat häntä.

”Jos joulun lapsi on kadonnut omasta joulunvietostasi, niin hiljenny hetkeksi ja sytytä kynttilä.”

Seimiasetelmaan saattaa kuulua myös enkeli, joka on kertonut paimenille hyvän uutisen: paimenet kiiruh-tavat katsomaan, mitä on tapahtunut. Seimen ääreen ovat myös saapuneet itämaan viisaat, jotka uusi, taivaalle syttynyt tähti oli saanut lähtemään kameleineen pitkälle matkalle. He kumartuvat lapsen edessä ja antavat tälle kallisarvoiset lahjansa. Kulta, suitsuke ja mirha eivät ehkä ole kaikkein käytännöllisimpiä lahjoja vastasyntyneelle, mutta ne kertovat arvostuksesta.

Omiin joulumuistoihini kuuluu myös, kuinka lasten jäljiltä seimiasetelmasta aina löytyy myös ylimääräisiä hahmoja. Muumipeikko tai dinosaurius on päässyt mukaan. Hyvät uutiset kuuluvat kaikille!

Jos joulun lapsi on kadonnut omasta joulunvietostasi, niin hiljenny hetkeksi ja sytytä kynttilä. Istu pienen seimen lapsen eteen ja katsele häntä Marian ja Joosefin tavoin. Lapsi katsoo myös sinua.

Vastasyntyneen katse on syvä ja hyvä.

Katseessa peilautuvat yön tähdet ja aamun aurinko, ihmisten ilot ja surut, Gazan ja Ukrainan hätä. Pieni vauva näkee myös kaiken, mitä sinä kannat sydämellesi.

Jumala on keskellämme, lapsi on teille syntynyt. Niin, lapsi on meille syntynyt, joulun suurin lahja ja aarre.

Anna Toivonen

Vid krubban och det heliga barnet

Många av oss känner till julkrubban. Många gånger har jag och barnen vid jul letat efter de små figurerna som hör till krubban, och just den allra minsta figuren, Jesusbarnet, har ofta varit försvunnen. Vi har fått leta efter honom bland julpynt och längst bak i skåpen.

Även i kyrkor finns krubbuppsättningar där man lägger till djur när julen närmar sig: får, oxar och till och med en åsna. Till slut är även Maria och Josef på plats, och allra sist, på julafton, lägger man det lilla Jesusbarnet på halmen i foderkrubban. Då är den heliga familjen samlad.

Heligheten består inte i att familjen är särskilt traditionell eller idealisk. Pappa Josef är inte far till det nyfödda barnet, och hans trolovade Maria väntar barn redan innan bröllopet. Heligheten sitter inte heller i stallets eller grottans väggar – där finns inga marmorgolv och det är inte högt i tak; det är bara ett provisoriskt skydd för djuren mot kylan.

Heligheten består i barnet.

Det lilla barnet vittnar om Guds kärlek och goda vilja; Maria och Josef vänder sig mot barnet och ser på honom.

”Om julens barn har försvunnit ur ditt julfirande – stanna upp en stund och tänd ett ljus.”

Till julkrubban hör kanske också en ängel som berättar de goda nyheterna för herdarna: herdarna skyndar sig i väg för att se vad som har hänt. Vid krubban står också de tre vise männen som har sett en ny stjärna gå upp och därför tagit sina kameler och gett sig ut på den långa resan. De bugar sig inför barnet och ger honom sina dyrbara gåvor. Guld, rökelse och myrra kanske inte är de mest praktiska gåvorna till en nyfödd, men de vittnar om vördnad.

Till mina julminnen hör också att jag alltid hittar extra figurer som barnen har lagt i krubban. Även Mumintrollet och en dinosaurie har fått vara med. Goda nyheter tillhör alla!

Om julens barn har försvunnit ur ditt julfirande – stanna upp en stund och tänd ett ljus. Sätt dig framför det lilla barnet i krubban och se på honom som Maria och Josef gjorde. Barnet ser också på dig.

En nyfödd blick är djup och god.

I blicken speglas nattens stjärnor och morgonens sol, människornas glädjeämnen och sorger, nöden i Gaza och Ukraina. Ett litet barn ser också allt du bär på i ditt hjärta.

Gud är mitt ibland oss, ett barn har fötts åt er. Ja, ett barn har fötts åt oss, julens största gåva och skatt.

Anna Toivonen